

AVROTROS
VRIJDAG
CONCERT

29 mei 2026

Lorenzo Viotti

Rachmaninovs Symfonische
Dansen

Welkom bij het AVROTROS Vrijdagconcert

Al decennialang luidt het AVROTROS Vrijdagconcert het weekend muzikaal in, zowel in TivoliVredenburg als in huiskamers door het hele land via NPO Klassiek. Er klinkt een rijke variatie aan klassieke meesterwerken, onbekende parels van bekende componisten, Nederlandse muziek en spannende premières.

Laat u verrassen door de vaste bespelers: het Radio Filharmonisch Orkest en het Groot Omroepkoor, en geniet van bijzondere gastoptredens van binnen- en buitenlandse orkesten, ensembles en solisten. Dit seizoen is mezzosopraan Maria Warenberg artist in residence bij het AVROTROS Vrijdagconcert.

De Stem is de rode draad door dit seizoen. Zangers krijgen alle ruimte, er is een keur aan vocale stersolisten en er zijn verschillende topkoren te gast. De stem vertelt een verhaal, kleurt, ontroert, inspireert en spreekt direct tot het hart. Geen wonder dat veel componisten hun mooiste muziek componeerden voor de zangstem. De stem kan intiem klinken, in een recital en in kamermuziek. Of grandioos overweldigend, als een groot koor alle registers opentrekt. Dit seizoen kunt u in heel diverse concertervaringen ontdekken waarom de menselijke stem vaak het mooiste instrument wordt genoemd. Uiteraard klinken ook indrukwekkende symfonische hoogtepunten: elke klassieke muzikliefhebber kan zijn hart ophalen in het Vrijdagconcert.

Namens AVROTROS, Stichting Omroep Muziek, NPO Klassiek en TivoliVredenburg wensen wij u een seizoen vol muzikale hoogtepunten.

Concertlocatie

TivoliVredenburg
Vredenburgkade 11
3511 WB Utrecht

Kaartverkoop en reserveren

Kaarten koopt u via de kassa van TivoliVredenburg (030 231 45 44) of online (www.tivolivredenburg.nl/avrotros-vrijdagconcert en u krijgt een compleet overzicht). Meer informatie vindt u ook op www.avrotrosvrijdagconcert.nl.

Informatie programmering & reacties

- www.avrotrosvrijdagconcert.nl
- AVROTROS Vrijdagconcert
- avrotrosklassiek
- AVROTROS Klassiek

Postadres

AVROTROS Vrijdagconcert
Postbus 2
1200 JA Hilversum

AVROTROS VRIJDAG CONCERT

VRIJDAG 29 MEI 2026, 20.15 UUR

AVROTROS Klassiek II

TivoliVredenburg Grote Zaal, Utrecht

Viotti · Rachmaninovs Symfonische Dansen

Nederlands Philharmonisch

Lorenzo Viotti dirigent

Patricia Kopatchinskaja viool

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685-1750)

Uit **Vioolpartita nr.2** in d, BWV 1004
(ca.1720); Chaconne (arr. Hideo Saito)

DMITRI SJOSTAKOVITSJ (1906-1975)

Vioolconcert nr. 2, opus 129 (1967)

- Moderato
- Adagio
- Adagio - Allegro

PAUZE

SERGEI RACHMANINOV (1873-1943)

Symfonische Dansen, opus 45 (1940)

- Non allegro – Lento – Tempo I
- Andante con moto (Tempo di valse)
- Lento assai – Allegro vivace – Lento assai – Allegro vivace

Het gebruik van uw telefoon

kan storend zijn voor de musici en andere concertbezoekers. We verzoeken u vriendelijk uw telefoon niet te gebruiken en op vliegtuigstand of uit te zetten.

Dit concert is live te beluisteren via NPO Klassiek, zie ook npoklassiek.nl
Presentatie: Leonard Evers

DANSEN

op leven en dood

Spraakmakend dirigent Lorenzo Viotti en het Nederlands Philharmonisch geven de Russische muziek van midden twintigste eeuw reliëf met Sjostakovitsj' Tweede vioolconcert en Rachmaninovs Symfonische dansen. Ze krijgen gezelschap van violiste Patricia Kopatchinskaja, die er net als Viotti niet voor terugdeinst om een uitgesproken persoonlijke visie te etaleren.

Revolutionaire dans

De manier waarop **Johann Sebastian Bach** zijn *Tweede vioolpartita in d* afsluit is niet minder dan revolutionair. In plaats van de gebruikelijke *Gigue* voegt hij er een majestueuze *Ciaccona* aan toe, 256 maten schoon aan de haak, 32 variaties op het harmonische gegeven. Op

weergaloze wijze wordt de spanning geleidelijk opgevoerd door variaties in steeds kleinere notenwaarden. Een rustiger deel, in majeur, wordt op een vergelijkbare manier steeds verder geïntensiveerd waarna eenzelfde benadering nogmaals volgt, maar nu weer in mineur. Talloze musici hebben zich er mee beziggehouden. Er ontstonden bewerkingen, maar ook talloze theorieën over de *Chaconne*: het zou een grafmonument zijn voor Bachs overleden eerste vrouw Maria Barbara en men hoorde er koraalfragmenten in. Grote componisten staken hun bewondering niet onder stoelen of banken, Johannes Brahms maakte een pianobewerking voor de linkerhand en bekende: 'De *Chaconne* is voor mij een van de meest raadselachtige, onbegrijpelijke muziekstukken. Op één systeem, voor een klein instrument schrijft die man een hele wereld vol diepste gedachten en grootste emoties. Als ik me voorstel dat ik dat stuk had kunnen maken, had kunnen ontvangen - ik weet zeker dat

Johann Sebastian Bach

de enorme opwinding en ontsteltenis me gek zouden hebben gemaakt. Als je geen groot violist bij je hebt, dan is het wel het grootste genot om het in je geest te laten klinken.' Of, als je meer violisten bij de hand hebt, zelfs een heel orkest. Dat was het uitgangspunt van Hideo Saito, een in 1902 geboren Japanse cellist en pianist. Onder zijn studenten vinden we beroemde musici als Seiji Ozawa en Nobuko Imai. In 1984 richtte Ozawa een orkest op ter nagedachtenis van de toen tien jaar eerder overleden Saito. Dit Saito Kinen Orchestra ('Kinen' betekent Nagedachtenis) toerde ook in Europa, en in 1992 werd de Saito Kinen Foundation opgericht. Terug naar Bachs *Chaconne*: dat het werk niet alleen Saito en Brahms inspireerde blijkt uit het enorme aantal arrangementen, zo'n tweehonderd.

In de voetsporen van Bach

Ook bij **Dmitri Sjostakovitsj** valt de invloed van Bach niet te ontkennen. Net als Bach verwerkte Sjostakovitsj zijn eigen naam in enkele composities. Waar Bach vaker motieven bouwde met de noten B-A-C-H (in het Duits staat B voor Bes, H voor B), daar tekende Sjostakovitsj vaker met D-S-C-H: Dmitri Sjostakovitsj, zoals zijn naam in het Duits wordt gespeld. Maar ook andere Bach-invloeden vind je in Sjostakovitsj' composities terug. Zo schreef hij enkele Bachiaanse fuga's, bijvoorbeeld in zijn *Pianokwintet* uit 1940. En zijn jurylidmaatschap bij het Bach Wettbewerf in Leipzig, bij de tweehonderdjarige herdenking van Bachs overlijden, was de aanleiding voor het schrijven van een hele cyclus van 24 preludes en fuga's, in alle toonsoorten, naar analogie van Bachs *Wohltemperierte Klavier*. Ze waren bestemd voor concours-winnares Tatjana Nikolayeva die toen alle 48 van Bach (hij schreef twee cycli) had voorbereid. Evenals Sjostakovitsj' *Eerste vioolconcert* werd het vanavond gespeelde *Tweede* geschreven voor David Oistrach. Sinds dat eerste vioolconcert waren een kleine twintig jaar verstreken, waarin Sjostakovitsj kampte met tegenwerking en kritiek van de kant van de Sovjet-scherpslijpers. Maar het waren ook gezondheidsproblemen die hem parten speelden. Pianospelen kostte hem moeite, traplopen viel hem zwaar, en een algeheel gebrek aan energie maakte hem zwaarmoedig. Na een hartaanval in 1966 moest hij drank en roken opgeven. Met moeite zette hij zich aan Rostropovitsj' verzoek enkele vocalises te schrijven voor diens

Dat de Chaconne niet alleen Saito en Brahms inspireerde blijkt uit het enorme aantal arrangementen, zo'n tweehonderd.

Dmitri Sjostakovitsj

vrouw Galina Vizjnevskaja. Ook begon de componist na enige tijd te werken aan een vioolconcert; in een brief van april 1967 lezen we hoe hij het langzaam, en moeizaam, 'noot voor noot uitperste'. Hij wilde namelijk de zestigste verjaardag van David Oistrach luister bijzetten met een tweede concert voor hem. Het werk vorderde en enkele weken later liet Sjostakovitsj aan Oistrach weten: 'Beste Dodik, ik heb juist een nieuw vioolconcert voltooid. Het is geschreven met jou in gedachten. Ik wilde het jou echt laten zien, hoewel het ongelooflijk ingewikkeld voor mij is om het op de piano te spelen. Als het concert je niet tegenaan staat zou me dat heel gelukkig maken. En mocht je het willen spelen,

dan zouden woorden geen begin kunnen maken aan het omschrijven van mijn geluk. Als je er geen bezwaar tegen hebt dan zou ik het heel graag aan jou willen opdragen.' Oistrach was ermee in zijn nopjes en op 13 september 1967 verzorgde hij de première in Moskou. Niet voor niets benadrukte Sjostakovitsj hoe sterk alles geconcentreerd was in de soloviool. De solist moet inderdaad vol aan de bak, slechts een enkele maal (of maat) heeft die niets te doen; bovendien kent elk deel een omvangrijke violocadens. Het orkest stelt zich bescheiden op terwijl het solo-instrument zijn weg lijkt te zoeken, soms desolaat zoals in het *Moderato* dat het concert opent. Het slotdeel krijgt een inleiding met een *Adagio*, waarin het koekoeksignaal van de viool

*De solist moet
vol aan de bak,
slechts een
enkele maal (of
maat) heeft die
niets te doen*

een echo krijgt in de hoorns. Vaker is opgemerkt dat Sjostakovitsj ook verwees naar straatliederen uit Oistrachs geboorteplaats Odesa ('Kom mijn bagels kopen'). Maar in dit concert is ook weer de inspiratie van Bach te horen, zoals in de contrapuntische passage in het tweede deel *Adagio*. Met zijn *Tweede vioolconcert* schonk de componist Oistrach een passend verjaarscadeau. Jammer alleen dat hij zich een jaar vergiste; David Oistrach bereikte kort na de première de leeftijd van 59 jaar.

Laatste dans

Is Sjostakovitsj's *Tweede vioolconcert* een van de laatste werken die hij aan het papier toevertrouwde, **Sergei Rachmaninovs** *Symfonische Dansen* vormen écht de afsluiting van zijn oeuvre. Ze ontstonden in de herfst van 1940, tijdens een korte vakantie op Long Island. Rachmaninov woonde toen in de Verenigde Staten, inmiddels zijn tweede vaderland. Op Long Island ontstond een eerste versie voor twee piano's, met als titel *Fantastic Dances*. Later liet hij Eugene Ormandy weten dat hij graag Ormandy's orkest uit Philadelphia een première wilde gunnen. Zo geschiedde: het nu georkestreerde werk beleefde zijn eerste uit-

Sergei Rachmaninov

Is het geen welkome boodschap, deze triomf van leven over dood, niet alleen ten tijde van de Tweede Wereldoorlog?

voering op 3 januari 1941. Hoewel Rachmaninov zelf de *Symfonische Dansen* beschouwde als het beste dat hij ooit gecomponeerd had werd het niet enthousiast ontvangen. Uit een kranteninterview maken we op dat hij had getwijfeld over de benaming: hij had het 'Dances' willen noemen 'maar ik was bang dat mensen zouden denken dat ik dansmuziek had geschreven voor jazzorkesten'. Wellicht had hij eigenlijk een ballet in gedachten? Want al in 1915 had hij op plannen gebroed voor een ballet 'De Skythen' op een gedicht van Konstantin Balmont, maar hij liet dat idee varen toen Prokofjev met zijn *Skythische Suite* kwam. Later speelde hij met de gedachte om nieuw werk aan Mikhail Fokine aan te bieden, maar toen deze choreograaf overleed in 1942 was ook dat idee van de baan. De aarzelingen over een ballet hadden ook te maken met Rachmaninovs twijfel over een goed onderwerp; bovendien kende hij geen dansers, 'om een of andere reden ben ik bang voor ze', schreef hij. Dans of niet - met zijn driedelige vorm zou je zijn compositie ook een symfonie kunnen noemen. Belangrijker is dat de *Symfonische Dansen* een terugblik vormen, niet alleen op Rachmaninovs eigen oeuvre maar ook met verwijzingen naar de muziekgeschiedenis. In het openingsdeel *Non Allegro* horen we het Dies irae voorbijkomen, de schildering van de Dag des Oordeels uit de Dodenmis - Rachmaninov had dat al eerder geciteerd, o.a. in zijn *Rapsodie op een thema van Paganini*. Het tweede deel *Andante con moto* is een wals, hoewel deze nogal wat aarzelingen kent. In het derde deel komt het Dies irae-motief veelvuldig aan bod, maar horen we als tegenhanger het *Alleluia* uit zijn eigen *Vespers*. Dit *Alleluia* tegenover het *Dies irae* - is het geen welkome boodschap, deze triomf van leven over dood, niet alleen ten tijde van de Tweede Wereldoorlog?

TEKST: FRITS DE HAEN

voering op 3 januari 1941. Hoewel Rachmaninov zelf de *Symfonische Dansen* beschouwde als het beste dat hij ooit gecomponeerd had werd het niet enthousiast ontvangen. Uit een kranteninterview maken we op dat hij had getwijfeld over de benaming: hij had het 'Dances' willen noemen 'maar ik was bang dat mensen zouden denken dat ik dansmuziek had geschreven voor jazzorkesten'. Wellicht had hij eigenlijk een ballet in gedachten? Want al in 1915 had hij op plannen gebroed voor een ballet 'De Skythen' op een

Ook Rachmaninov ging te rade in de geschiedenis, of het nu zijn eigen werk was of dat van andere componisten. Dit leidde hem ook, op andere momenten, naar Bach. Net als Saito baseerde ook Rachmaninov zich op een solowerk van Bach: hij bewerkte drie delen uit Bachs *Vioolpartita in E* voor piano.

Uitvoerenden

Nederlands Philharmonisch

Het Nederlands Philharmonisch speelt graag grootse symfonieën van componisten als Mahler, Brahms en Strauss. Het orkest is een van de vaste bespelers van het Koninklijk Concertgebouw in Amsterdam. Maar ook in andere concertzalen speelt het orkest altijd met veel plezier, niet alleen in Nederland, maar ook daarbuiten: het orkest maakte tournees naar onder meer Duitsland, Zwitserland, Japan en Hongkong. Als het orkest van De Nationale Opera wordt het orkest samen met het Nederlands Kamerorkest internationaal gerekend tot de beste opera-orkesten. Lorenzo Viotti is vaste gastdirigent, Hartmut Haenchen ere-dirigent.

Lorenzo Viotti dirigent

De Frans-Zwitserse dirigent Lorenzo Viotti is een muzikale alleskunner: hij studeerde piano, zang, slagwerk en directie aan de conservatoria van Lyon en Wenen. Hij was slagwerker van de Wiener Philharmoniker voordat hij zich helemaal toelegde op het dirigeren. Tussen 2021 en 2025 was hij chef-dirigent van het Nederlands Philharmonisch en De Nationale Opera. In zijn eerste seizoen dirigeerde hij onder meer Mahlers *Vijfde symfonie* in Het Concertgebouw, waarover Trouw schreef: 'Je keek je oren uit in deze gespierde uitvoering vol scherpe contrasten. Het NedPhO was in blakende topvorm, hoorbaar blij en ingenomen met zo'n magnetiserende chef.' Vanaf het seizoen 2026/2027 treedt Viotti aan als Music Director van het Tokyo Symphony Orchestra, voor een initiële periode van drie jaar. Aansluitend, vanaf het seizoen 2028/2029, bekleedt hij de functie van Generalmusikdirektor aan het Opernhaus Zürich.

Patricia Kopatchinskaja viool

De Moldavische violiste Patricia Kopatchinskaja is een van de meest kleurrijke, originele en inspirerende musici van haar generatie. Als solist speelt ze op de belangrijkste podia ter wereld, ze componeert onder de naam PatKop, geeft solorecitals, speelt kamermuziek en organiseert interdisciplinaire muziek-evenementen. Alles op het allerhoogste niveau. Patricia Kopatchinskaja studeerde viool en compositie aan de Universität für Musik und darstellende Kunst in Wenen en aan de Musikhochschule in Bern. Ze was winnaar van de Royal Philharmonic Society Music Award (2014) en het Internationaal Henryk Szeryng Concours (2000). Ze soleerde bij toporkesten als de Berliner Philharmoniker, Wiener Philharmoniker, New York Philharmonic, Chamber Orchestra of Europe, London Philharmonic Orchestra, Orchestra of the Age of Enlightenment. Voor het album *Death and the Maiden* (2018) kreeg ze een Grammy Award.

Volgende CONCERTEN

CONCERTOVERZICHT 2026

VRIJDAG 12 JUNI 2026, 20.15 UUR

TivoliVredenburg, Utrecht

Slotconcert:

Karina Canellakis
dirigeert **Mahler 2**

Radio Filharmonisch Orkest

Groot Omroepkoor

Karina Canellakis dirigent

Florian Helgath koordirigent

Hanna-Elisabeth Müller sopraan

Okka von der Damerau mezzosopraan

MAHLER Tweede symfonie

Nieuwe seizoen!

VRIJDAG 18 SEPTEMBER 2026, 20.15 UUR

TivoliVredenburg, Utrecht

Openingsconcert:

Karina Canellakis en
Christian Tetzlaff

Radio Filharmonisch Orkest

Groot Omroepkoor

Karina Canellakis dirigent

Christian Tetzlaff viool

KODÁLY Dansen uit Galánta

DVOŘÁK Vioolconcert

ADAMS Harmonium

bestel
hier

COLOFON | PROGRAMMERING: Jorinke van Deelen | PRODUCENT: Monique Meeuwis | PROGRAMMATOELICHTING: Frits de Haen
REDACTIE: Alexander Klapwijk / Pieter Peverelli
FOTOGRAFIE: Giorgia Bertazzi, Marco Borggreve, Daniëlle van Coevorden, Sabrina Dupuy | **ART DIRECTION:** Norbert Croonenberg | **PRODUCTIEBEGELEIDING:** Regalis, Zeist

VRIJDAG 18 SEPTEMBER 2026

Openingsconcert:
Karina Canellakis en
Christian Tetzlaff

Radio Filharmonisch Orkest |
Groot Omroepkoor | Kodály |
Dvořák | Adams

VRIJDAG 25 SEPTEMBER 2026

Philzuid: Le Sacre
Du Printemps

Philzuid | Debussy | Takemitsu |
Stravinsky

VRIJDAG 2 OKTOBER 2026

Mendelssohns Vierde en
Beethovens Tripelconcert

Radio Filharmonisch Orkest |
Van Baerle Trio | Farrenc |
Beethoven | Mendelssohn

VRIJDAG 9 OKTOBER 2026

Klassieke Top 400

Radio Filharmonisch Orkest |
Nationaal Vrouwen Jeugdkoor |
Mozart | J.S. Bach | Wagner |
Rachmaninoff | Fauré |
Beethoven

VRIJDAG 16 OKTOBER 2026

De vier jaargetijden
van Vivaldi

Concertgebouw Kamerorkest |
Mozart | Strauss | Vivaldi

VRIJDAG 23 OKTOBER 2026

Meesterpianisten
Thomas Beijer en
Hannes Minnaar

Brahms | Janáček | Stravinsky |
Ravel

VRIJDAG 30 OKTOBER 2026

Residentie Orkest met
Sjostakovitsj Tiende

Residentie Orkest | Copland |
Barber | Sjostakovitsj

VRIJDAG 6 NOVEMBER 2026

Stabat Mater van Rossini

Radio Filharmonisch Orkest |
Groot Omroepkoor | Busoni |
Strauss | Rossini

VRIJDAG 13 NOVEMBER 2026

Nederlands
Philharmonisch met
Alice Sara Ott

Nederlands Philharmonisch
Beethoven | Respighi

VRIJDAG 20 NOVEMBER 2026

Noord Nederlands Orkest
met Aleksei Volodin

Noord Nederlands Orkest |
Meredith | Rachmaninov |
Nielsen

VRIJDAG 27 NOVEMBER 2026

Radio Filharmonisch
Orkest met Thomas Beijer

Radio Filharmonisch Orkest |
Turina | Falla | Jan-Peter de
Graaff

VRIJDAG 4 DECEMBER 2026

Karina Canellakis
dirigeert Mahler 4

Radio Filharmonisch Orkest |
Saariaho | Berg | Mahler

VRIJDAG 11 DECEMBER 2026

Bachs Magnificat

Nederlandse Bachvereniging |
Gregoriaans | W.F. Bach | J.S.
Bach | C.Ph.E. Bach

VRIJDAG 18 DECEMBER 2026

AVROTROS Kerstconcert:
Mozarts Krönungsmesse

Radio Filharmonisch Orkest |
Groot Omroepkoor | Wagenseil |
Tüma | Haydn | Reissiger |
Mozart

WIJZIGINGEN VOORBEHOUDEN

AVROTROS
VRIJDAG
CONCERT

Verrassend klassiek!

avrotrosvrijdagconcert.nl

AVROTROS

{ omroep
muziek

